

Parlament Krajowy Brandenburgii

Budynek warty poznania

Budynek historyczny

Teren dawnego pałacu należy do najstarszych siedlisk na terenie Poczdamu. Zanim w latach 1664–1669 Wielki Elektor Fryderyk Wilhelm zlecił wybudować nowy pałac w stylu holenderskim, znajdowały się w tym miejscu różne twierdze, warownie i zamki. W 1701 roku, w ramach przygotowań do koronowania się na króla Fryderyka I Pruskiego, książę Fryderyk III uzupełnił pałac o Portal Fortuny, pierwszy element budynku, który pozostał w niemal niezmienionym stanie do chwili zburzenia.

W 1740 roku Fryderyk II został królem Prus. Podniósł Poczdam do rangi siedziby królewskiej, a architekt Georg Wenzelaus von Knobelsdorff otrzymał od niego w 1745 roku zadanie

przebudowy barokowego zamku na budynek w stylu rokoko fryderycjańskiego. Pałac miejski uzyskał swój ostateczny wygląd, który ponad 250 lat później miał stanowić wzór dla nowej siedziby Parlamentu Krajowego. Gmach wspaniale komponował się z budynkami na Starym Rynku, tworząc wraz z nimi jeden z najpiękniejszych placów w Europie.

Po I wojnie światowej pałac przestał pełnić funkcję rezydencji. W trakcie kompleksowych prac budowlanych powstała sala posiedzeń dla miejskich radnych oraz sale obrad komisji i frakcji parlamentarnych. Pałac, który służył dotychczas rządzącym, stał się częścią życia miasta.

Zniszczony i zaniedbany

W wyniku rozpętanej przez hitlerowskie Niemcy II Wojny Światowej ucierpiał także Poczdam – miasto było wielokrotnie bombardowane. Podczas nalotu lotnictwa brytyjskiego, który miał miejsce 14 kwietnia 1945 roku, spłonął pałac miejski i wiele budynków w jego bliskim otoczeniu, ocalały jedynie zewnętrzne mury. Bomby burzące przebiły zachodnie skrzydło i dokonały ogromnych zniszczeń w Portalu Fortuny. Reszta ścian zewnętrznych pozostała prawie nietknięta do wysokości gzymsu.

W 1949 roku w radzieckiej strefie okupacyjnej powstała Niemiecka Republika Demokratyczna – nowe niemieckie państwo. Gdy w 1959 roku władze podjęły decyzję o całkowitym wyburzeniu pałacu miejskiego, z ekspertyzy budowlanej wynikało, że niemal 80 procent ocalałych murów nadawało się do pozostawienia. Nastę-

nego roku, mimo olbrzymich protestów mieszkańców Poczdamu, pałac miejski rozebrano, a gruz wykorzystano przy tworzeniu parku rozrywki. Troskliwym mieszkańcom udało się zawczasu zabezpieczyć cenne fragmenty fasady.

Dawne centrum miasta przekształciło się w teren leżący odłogiem. Od lat 50-tych do 70-tych powstawały różne plany odbudowy, jednak żaden z nich nie został zrealizowany, głównie ze względu na koszty. Zamiast tego teren został zabudowany ulicami i stał się węzłem komunikacyjnym. Stracił przy tym swoje pierwotne znaczenie w kształtowaniu panoramy miasta. Pod koniec lat 80-tych rozpoczęto wznoszenie teatru przy Starym Rynku. Po pokojowej rewolucji roku 1989, w 1991 roku zburzono znajdujący się w stanie surowym budynek.

Nowe początki

Od czasu zburzenia pałacu miejskiego stale odżywały dyskusje dotyczące zagospodarowania śródmieścia Poczdamu. Teren ten był postrzegany jako otwarta rana w tkance miejskiej. W roku 1990 zdecydowano, że dalszy rozwój śródmieścia Poczdamu będzie wzorowany na zabudowie historycznej. W 1999 roku rada miejska ogłosiła centrum miasta obszarem renowacji, której celem jest odbudowa byłego terenu pałacu miejskiego w formie zbliżonej do historycznej kubatury i historycznego kształtu oraz jego wykorzystanie na potrzeby publiczne.

Pod koniec marca 1999 roku powstało stowarzyszenie wspierające odbudowę Portalu Fortuny, z którego po wysadzeniu w powietrze zachował się jedynie fundament. Finansowaną z darowizny odbudowę realizowano w oparciu o tradycyjną technikę budowlaną przy wykorzystaniu zachowanych oryginalnych elementów. Pierwszą łopatę wbito we wrześniu 2000 roku, a uroczyste otwarcie odbyło się 12 października 2002 roku.

20 maja 2005 roku Parlament Krajowy podjął uchwałę o wzniesieniu nowego budynku parlamentu o kształcie i wyglądzie historycznego pałacu miejskiego w Poczdamie. Przeprowadzone wśród mieszkańców Poczdamu referendum pokazało jednoznacznie akceptację dla idei budowy siedziby Parlamentu Krajowego na Starym Rynku. W 2006 roku rozpoczęto prace archeologiczne mające na celu przygotowanie terenu pod budowę.

Przetarg na wybudowanie pałacu wygrało konsorcjum skupione wokół Grupy Royal BAM na czele z architektem prof. Peter Kulka. We wrześniu 2009 roku podpisano umowę projektową. Inwestorowi zlecono zaprojektowanie, budowę, finansowanie i eksploatację budynku przez okres 30 lat.

Wmurowanie kamienia węgielnego miało miejsce 16 lutego 2011 r. Gotowy budynek został przekazany parlamentowi w dniu 10 października 2013 r.

Rekonstrukcja

Dzięki darowiźnie w wysokości 20 milionów euro, którą na rzecz kraju związkowego Brandenburgii przekazała fundacja Hasso-Plattner-Förderstiftung, udało się odtworzyć charakter bryły budynku pod względem architektonicznym i materiałowym zgodnie z historycznym pierwowzorem. Celem było jak najdokładniejsze zbliżenie gmachu Landtagu do podziału i kształtu historycznej fasady poczdamskiego zamku miejskiego. Kolejna dotacja, przekazana w 2011 roku, umożliwiła pokrycie dachu miedzią, co było odwzorowaniem oryginalnego wykończenia.

Zrekonstruowano elewację i wszystkie elementy fasadowe na Starym Rynku – odtworzono je w oparciu o plany i projekty historyczne oraz fotografie. Wykonane z różnych odmian piaskowca elementy budowli, jak gzymsy i pilastry, także zostały zrekonstruowane, przy czym wszystkie powierzchnie wykończono ręcznie.

Także rama zewnętrzna zastosowanych okien skrzynkowych odwzorowuje pierwotny wygląd okien drewnianych. Druga, wewnętrzna rama okien pełni funkcję izolacji dźwiękowej i cieplnej. Cyrkulacja powietrza między obiema ramami umożliwia naturalną wentylację pomieszczeń.

Z powrotem zamontowano 307 ocalałych oryginalnych elementów budowli i fragmentów kamieniarskich, umieszczając je w ich pierwotnych miejscach. Attykę elewacji odpowiednio uzbrojono, aby umożliwić wstawienie istniejących lub odrestaurowanych według źródeł historycznych ozdobnych figur. Rekonstrukcję figur mają umożliwić darowizny. 26 kwietnia 2016 r. na zachodnim czole budynku ustawiono dwie pierwsze odrestaurowane postacie (Herkules i młodzieniec z pniem drzewa).

Wygląd fasady

Zdobiący fasadę piaskowiec pochodzi z saksońskich kamieniołomów, podobnie jak w przypadku pierwotnego wykończenia pałacu. Podstawowym materiałem elementów nośnych jest piaskowiec saksoński. Na ścianach zewnętrznych nie zachowały się niestety oryginalne fragmenty tynku. Jednak badanie sąsiadujących elementów z kamienia naturalnego umożliwiło ustalenie pierwotnej kolorystyki w typowym dla tego okresu odcieniu ochry.

Od czasów renesansu aż po koniec XIX w. popularnym elementem dekoracyjnym w architekturze reprezentacyjnej były pilastry. W przypadku pałacu miejskiego ich baza była bogato profilowana, trzon składał się z kilku płyt, a głowice charakteryzowała misterna dekoracja. Podczas odbudowy siedziby Parlamentu Krajowego bogactwo historycznych wariantów zredukowano do 16

rodzajów pilastrów. Różnią się one szerokością i funkcją. Na elewacji budynku znajduje się łącznie 187 pilastrów. Aby sprostać wymaganiom lokalowym Parlamentu Krajowego, rozbudowano dach jako w pełni funkcjonalną kondygnację. W powstałym w ten sposób poddaszu znajdują się niewielkie, cofnięte, zintegrowane z fryzem otwory okienne, których nie było w pierwotnej bryle pałacu. Mają one być w miarę niezauważalne, dlatego też osadzono je w murze bez widocznych obramień, a ich układ odzwierciedla podział elewacji. Dzięki świetlikom do pomieszczeń na poddaszu dociera dodatkowe światło dzienne.

Na trzech wyższych kondygnacjach skrzydeł bocznych budynku znajdują się biura deputowanych z małymi pomieszczeniami konferencyjnymi oraz siedziba Krajowej Izby Obrachunkowej. Pomieszczenia biurowe odwzorowują układ historycznej elewacji.

Dziedziniec wewnętrzny

Portal Fortuny stanowi główne wejście do budynku. Za nim rozpościera się ogólnodostępny dziedziniec wewnętrzny. Układ trawników i powierzchni brukowanych tworzy geometryczny porządek przestrzeni, a ławki pozwalają na przyjemny odpoczynek.

Dwa iluzjonistyczne pawilony wzorowane na środkowej części pałacu Sanssouci przyciągają wzrok odwiedzających. Dzieło sztuki „Zugabe” (pol. Dodatek), którego autorem jest artysta Florian Dombois, odzwierciedla współczesny charakter tego miejsca i zasadę „Wszystko można przemieścić”. Praca ta zdobyła pierwszą nagrodę w prestiżowym konkursie „Kunst am Bau” (Sztuka w budownictwie w 2011 r). Pracę, która zajęła drugie miejsce, zrealizowano na zewnętrznej fasadzie budynku parlamentu. Odtąd widoczny jest tam złoty napis „Ceci n’est pas un château” (pol. To

nie jest zamek) będący pomysłem poczdamskiej artystki Annette Paul.

Aby pomieścić sale posiedzeń, salę plenarną oraz pomieszczenia prezydium Parlamentu Krajowego, skrzydło środkowe powiększono w kierunku dziedzińca wewnętrznego. Dzięki rozbudowaniu skrzydeł bocznych i wydzieleniu pomieszczeń po obu stronach korytarza udało się wygospodarować przestrzeń na potrzeby administracyjne, a także na sale dla frakcji i deputowanych. Do pomieszczeń można teraz dotrzeć wejściem środkowym, a nie bocznym, jak dotychczas. Detale dekoracyjne, tekstura i ornamentyka, harmonizujące z układem wystających i cofniętych elementów fasady wraz z harmonijnym rozkładem proporcji dziedzińca oddają ducha pierwotnej idei.

Klatka schodowa Knobelsdorffa

Elementem łączącym historyczny wygląd fasady i nowoczesną architekturę wnętrza siedziby Parlamentu Krajowego Brandenburgii jest klatka schodowa Knobelsdorffa. Odwiedzający mijają wejście na schody, udając się w stronę holu Landtagu.

Pomieszczenie zaprojektowane pierwotnie w 1744 roku przez architekta Georga Wenzeslausa von Knobelsdorffa w ramach przebudowy pałacu na rezydencję króla pruskiego Fryderyka II, usytuowane w osi Corps de Logis jako przybudówka, zostało odtworzone z zewnątrz zgodnie z oryginałem, natomiast jego wnętrze, w tym schody i zachowane ozdobniki i elementy wykończenia, odwzorowuje pierwotny układ geometryczny.

Klatkę schodową zdobi sześć oryginalnych reliefów z 1750 roku autorstwa Benjamina Giese i Johanna Augusta Nahla. Motywy starożytnej Grecji symbolizują potęgę muzyki. Czterech Atlasów z marmuru z roku 1748, będących dziełem Johanna Petera Benckerta, Johanna Gottlieba Heymüllera i Johanna Christopha Petzolda, dominuje w narożach, podtrzymując sklepienie zbudowane w oparciu o siatkę Rabitza. Uszkodzenia korpusów pozostawiono bez zmian, aby dać świadectwo burzliwej historii tego miejsca.

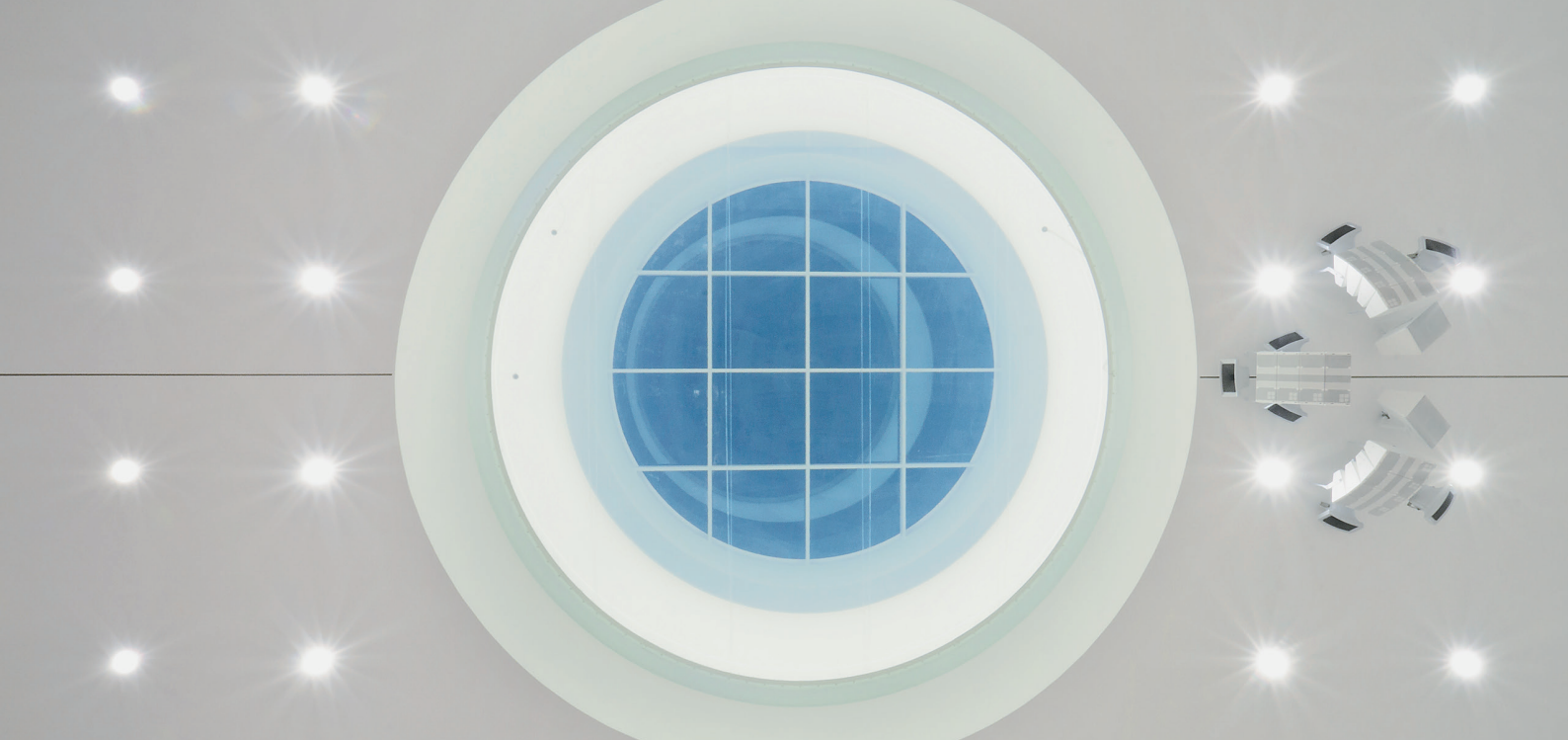
Sala plenarna I

Parlament Krajowy (fr. „parler” – mówić) to miejsce debaty publicznej, przemówień i dyskusji, konfrontacji i podejmowania decyzji. Dlatego sercem budynku jest sala plenarna. Może ona pomieścić 88 deputowanych i posiada trybunę dla gości mieszczącą 160 osób.

Sala plenarna to pomieszczenie obrad dla członków Parlamentu Krajowego Brandenburgii, które zostało zaprojektowane i wybudowane specjalnie do tego celu. Półokrągły układ miejsc symbolizuje znaczenie demokratycznych decyzji podejmowanych przez

zgrupowanych deputowanych – tak jak przewiduje to konstytucja.

Dominujące w sali plenarnej kolory – biały i czerwony – nawiązują do barw Brandenburgii. Przez szybę świetlika umieszczonego w kopule pośrodku historycznego belwederu do sali plenarnej wpada światło dzienne, które równomiernie się rozprasza. Poduszka poprawia akustykę pomieszczenia, a dzięki szczelinie świetlnej sufit sprawia wrażenie, jakby unosił się nad pomieszczeniem.

Sala plenarna II

W gmachu parlamentu orzeł jest stale powracającym motywem – na zewnątrz przed drzwiami złożony w formie pruskiego orła herbowego, na fladze Kraju Związkowego jako godło heraldyczne, a na mównicy jako artystyczna wizja w czerwieni. Po uroczystym otwarciu nowego gmachu Parlamentu Krajowego w 2014 roku nad prezydium w sali plenarnej górował początkowo biały orzeł projektu prof. Petera Kulki. Artystyczne przedstawienie orła w białym kolorze stało się przedmiotem ożywionej debaty publicznej. W maju 2014 roku deputowani Parlamentu Krajowego większością głosów podjęli decyzję o zastąpieniu białego orła stylizowanym czerwonym orłem umieszczonym na mównicy. Ten projekt również wykonał prof. Kulka. Biały orzeł znalazł wreszcie

nowe miejsce w holu tuż przed salą plenarną. Na podwyższeniu za mównicą znajduje się miejsce dla prezydium. Prowadzenie debaty plenarnej i głosowań należy naprzemiennie do obowiązków przewodniczącej parlamentu i jej zastępcy. W pracy wspierają ich protokolanci powoływani przez frakcje parlamentarne spośród wszystkich deputowanych.

Naprzeciwko posłów, po prawej i po lewej stronie mównicy, siedzą premier kraju związkowego i ministrowie jego rządu. Deputowani wybierają premiera, uchwalają budżet kraju związkowego i kontrolują pracę rządu krajowego.

LANDTAG BRANDENBURG

Parlament pełen pracy

Deputowani, frakcje i administracja kraju związkowego pracują również poza salą plenarną w pomieszczeniach, które zostały stworzone w celu nowoczesnego funkcjonowania parlamentu. Wzorcowym przykładem pracy politycznej Parlamentu Krajowego są posiedzenia komisji. Posiedzenia te są swego rodzaju siłą napędową procesu parlamentarnego. Na początku piątej kadencji Parlament Krajowy Brandenburgii podjął decyzję, aby oprócz posiedzeń plenarnych, których jawność narzuca konstytucja, udostępnić szerokiej publiczności także zebrania komisji.

Tutaj toczą się debaty wokół szczegółów nowelizacji ustaw, tutaj wypowiadają się specjaliści i osoby zainteresowane, tutaj dochodzi do przełomów przy decyzjach dotyczących głosowania. Członkowie komisji mają do dyspozycji trzy przestronne sale posiedzeń, które są przygotowane do tego, aby umożliwić zainteresowanym gościom lub przedstawicielom mediów uczestniczenie w zebraniach i śledzenie obrad. Oprócz tego budynek oferuje osiem innych sal posiedzeń i narad, z których korzystają frakcje parlamentarne i inne gremia.

Poziomy i funkcje

Na parterze południowego skrzydła znajduje się hol z częścią wystawową, kafełerią, szatnią oraz pomieszczeniami przeznaczonymi dla grup odwiedzających i na konferencje prasowe. Na podłodze pomieszczenia znajdującego się po lewej stronie, w oknie archeologicznym widoczny jest fragment podłogi ze szwedzkich płyt wapiennych. To oryginalna podłoga książęcej sali ogrodowej i późniejszej piwnicy na wino.

Nowe, dodatkowo doświetlone schody oraz windy umożliwiają dotarcie na pierwsze piętro, gdzie znajduje się sala plenarna, hol oraz strefa prezydialna z biurami przewodniczącej parlamentu, jej zastępcy i dyrektora. W miejscach, w których skrzydła boczne spotykają się ze skrzydłem południowym, po obu stronach sali plenarnej znajdują się kolejne sale posiedzeń, stanowiące element łączący ją ze strefą biur poszczególnych frakcji. Przedsta-

wicie mediów i odwiedzający mają do dyspozycji kolejną kondygnację, gdzie mieści się trybuna dla gości i pomieszczenia dla mediów. Na czwartym piętrze znajduje się stołówka parlamentu oraz duży taras i biblioteka.

Powierzchnia użytkowa budynku wraz z garażem podziemnym wynosi około 19 000 m², kubatura brutto 150 632 m³, a powierzchnia kondygnacji brutto 34 525 m². W budynku znajduje się łącznie 375 pomieszczeń biurowych. Wydajne energetycznie wyposażenie budynku umożliwi utrzymanie niskich kosztów eksploatacji i ochronę zasobów. Inteligentne oświetlenie dopasowuje się do natężenia światła naturalnego. W sufitach i ścianach zamontowano moduły chłodzące i grzewcze, aby utrzymywać stałą temperaturę w pomieszczeniach. Po otwarciu okien w celu przewietrzenia automatycznie wyłącza się ogrzewanie.

Miejsce wyciszenia

Umieszczone w podziemiu budynku pomieszczenie służące do wyciszenia umożliwia zwolnienie tempa w pełnej pośpiechu codziennej pracy parlamentarnej. Przed każdym posiedzeniem plenarnym odbywa się tutaj nabożeństwo ekumeniczne. Kształtując wnętrze, świadomie zrezygnowano z nawiązań do konkretnych wyznań, gdyż miejsce to ma być dostępne dla wszystkich ludzi, niezależnie od wyznawanej przez nich religii.

Podobnie jak cały gmach parlamentu, miejsce wyciszenia charakteryzuje się skromną stylistyką. Funkcjonalne wyposaże-

nie wnętrza budynku odzwierciedla zadania i funkcje Parlamentu Krajowego wynikające z konstytucji. Na tle białych ścian na pierwszy plan wysuwa się słowo mówione oraz praca przedstawicieli społeczeństwa. Zastosowane reguły budowlane – otwartość, czystość i przejrzystość – symbolizują maksymy, na których opiera się Kraj Związkowy Brandenburgia jako organizacja o ustroju demokratycznym.

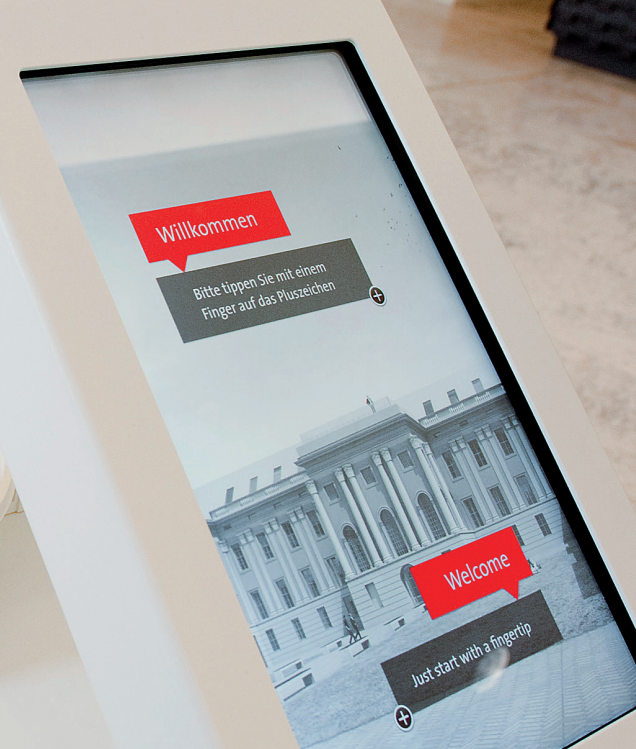
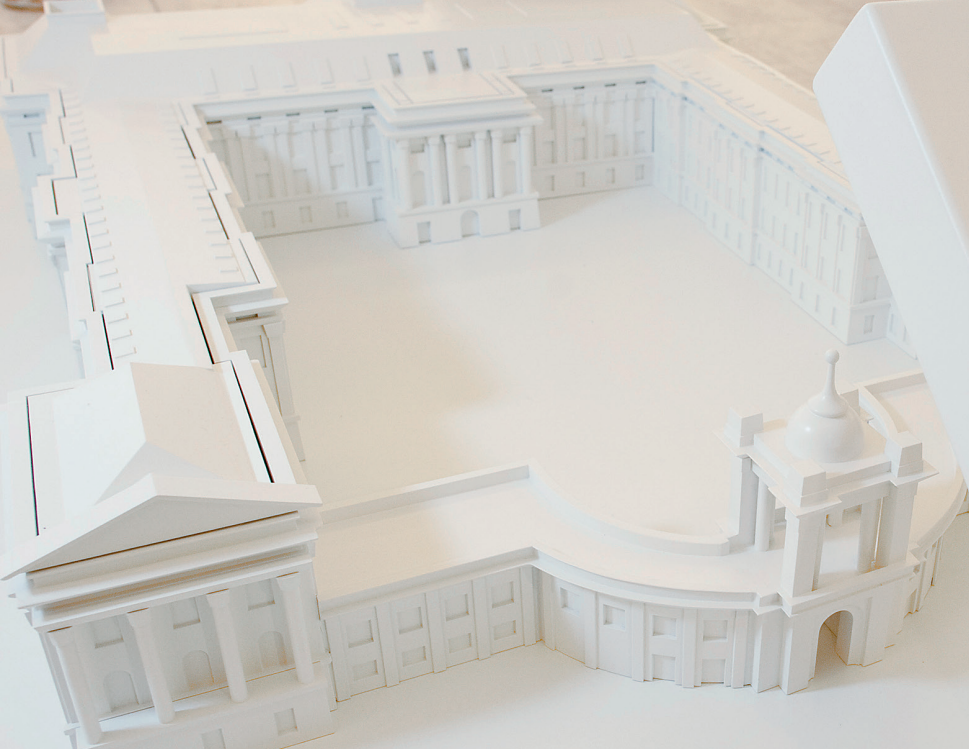

Budynek otwarty

Poprzez budowę gmachu parlamentu przy Starym Rynku Parlament Krajowy Brandenburgii, po latach prowizorycznych rozwiązań w dawnej siedzibie na wzgórzu Brauhausberg, zbliżył się do społeczeństwa w dosłownym znaczeniu tego słowa. W koncepcji architektonicznej budynku Parlamentu Krajowego odwiedzający nie są teraz przypadkowymi gośćmi, lecz aktywnymi użytkownikami. Ideę budynku bez barier zrealizowano oferując we wszystkich strefach publicznych łatwo dostępne miejsca dla wózków inwalidzkich, pętle indukcyjne dla niesłyszących i pomoc w orientacji dla niewidomych.

Wzniesienie budynku Parlamentu Krajowego w miejscu historycznego pałacu miejskiego to nie koniec działań modernizacyjnych w śródmieściu Poczdamu. Po kompletnej rozbiórce budynku przy ulicy Friedrich-Ebert-Straße 4–7 (budynek wyższej szkoły

zawodowej) powstanie tutaj tętniące życiem śródmiejskie osiedle mieszkaniowe i handlowe, nawiązujące do historycznej architektury budynków przed zniszczeniem w 1945 roku. Nowe objekty przy Alte Fahrt tworzą już dzisiaj zwartą zabudowę miejską, częściowo z zabytkowymi elewacjami, tak jak w przypadku pałacu Barberini, w którym mieści się muzeum sztuki współczesnej. Do nowego Muzeum Poczdamu w Starym Ratuszu można znów dotrzeć historyczną ulicą Humboldtstraße po wschodniej stronie nowego budynku parlamentu. Na wschód od gmachu parlamentu, przy moście Lange Brücke powstał nowy plac Ottona Brauna, nazwany tak na cześć ostatniego demokratycznego premiera Prus. Przed zachodnim skrzydłem parlamentu odbudowano częściowo, wzniesioną pierwotnie w latach 1745–46 Kolumnadę Zapaśników. Sąsiedni Steubenplatz zostanie zaprojektowany po zakończeniu prac budowlanych w nowej dzielnicy.

Stan: 3 wydanie poprawione i zaktualizowane, luty 2018 r.

Wydawca: Parlament Krajowy Brandenburgii, Wydział ds. Public Relations

Druk: Bonifatius GmbH, Paderborn

Tłumaczenie: ALPHA TRANSLATION SERVICE, Cottbus

Niniejsza publikacja wydawana jest przez Parlament Krajowy Brandenburgii w ramach parlamentarnych działań w zakresie public relations. Egzemplarz bezpłatny. Nie do sprzedaży. Wykorzystanie do celów kampanii wyborczej jest niedozwolone.

Landtag Brandenburg

Alter Markt 1, 14467 Potsdam

Telefon 0331 966-0

Fax 0331 966-1210

post@landtag.brandenburg.de

www.landtag.brandenburg.de